



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

XXIX. De triplici dilectione Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

præparatis ad escam? quis consolabitur? Filioli mei, memoremur hæc novissima nostra, ne peccemus. Nam & per ignem nobis transendum est, & uniuscujusque opus quale sit, ignis probabit. Ibi enim aurum nostrum vertetur in scoriam, ibi revelabitur universa impuritas, ibi veritas ipsa accepto tempore quod nobis interim datum contemnimus, justitias judicabit. Quid verò illic omnes justitiæ nostræ, nisi pannus menstruatae reputabuntur? Quicquid nunc parvipendendo transimus, palpando tegimus, dissimulando negligimus, quanto illic cruciatu vindex flamma consumet? Utinam magis nunc daret quis capiti meo aquas, & oculis meis fontem lachrymarum! forte enim non reperiret ignis exurens, quod interim fluens lachryma diluisset.

Iam verò post ignem illum putas residuum aliquid invenietur in nobis? Aut tantum erit ut audeamus illud vultui majestatis offerre; aut eius sic altare conspectum? Quis ille pudor erit, quæve confusio, post tanta beneficia, tam tepidos, tam imperfectos, tam vacuos apparere ante faciem Dei nostri? Fugiebat Adam, ut absconderetur ab eo, post unius utique pomi vetiti gustum, quid nos post tanta flagitia, post tanta facinora præsumemus? Quando ab hac confusione purgabitur oculus cordis; cui nunc operam dare negligimus, ut irreverberata acie veri illius solis radios valeat intueri? Sicut fluit cera à facie ignis, sic peribunt peccatores à facie Dei: Ingredietur utique putredo in ossibus meis, & subter me scateat, ut requiescam in die tribulationis hujus septimæ, & in ea non tangat me malum. Malum hoc triplex, horroris, doloris, & pudoris. Felix siquidem anima, quæ fiducialiter inimicis suis loquetur in porta: Quid hic astas cruenta bestia? Nihil in me funeste reperies*. Felicior, cujus opus non arserit, quem superædificasse aurum, argentum, lapides preciosos, examen illud inveniet. Felicissimus, qui sine ulla nube confusionis revelata penitus facie, gloriam Domini specularando, in eandem imaginem transformabitur, & similis erit illi, videns eum sicuti est, utique super omnia Deus benedictus & laudabilis, & gloriosus in secula seculorum, Amen.

Cruciatu ignis purgatorii.

Pudor iudicii.

1 Gen. 3. b

m Psal. 67. &

* Ita S. Martinus jam mortuus vicinus teste Sulpitio.

S E R M O XXIX.

De triplici Dilectione Dei.*

Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Omnia enim quæ in mundo sunt, concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum & ambitio spiritus, quæ non sunt ex Patre^a. Quid ergo? Sunt aliqua ex Patre, quibus nobis ista recompensentur. Sunt utique omnino dulciora his & amabiliora, sed hæc non credantur servis, multo minus inimicis. Quicquid vero amicus voluerit esse hujus mundi, inimicus Dei constituetur. Amicis creditur consilium, quibus dicitur^b: Quia omnia quæcumque audivi

* alias, De diligendo Deo

a 1. Ioan. 2.

b Ioan. 15. b

M m m m 3

Amor tri-
plex,
c Ioan. 21. c
d Deut. 6. a*

Dulcis, Pru-
dens Fortis.

Incarnationis
& Passionis
Christi medi-
tatio, incen-
sivum maxi-
mum amoris,

e Psal. 52. b

f Isa. 5. a.
Dei charitas
in Incarnati-
one & Passi-
one precipue
eluxit.
g ad Tit. 3. b
h Abac. 3. a

d *Pare meo, nota feci vobis.* Exponeat beatus Gregorius, quia amor ipse, no-
titia est. Est ergo triplex amor, qui tria illa excludat quæ non sunt ex Patre.
Et propterea credo ter interrogatur Petrus. *e, amas me, amas me, amas me?*
Sed & fortè hæc sunt de quibus in lege præcipitur *d, Diliges Dominum Deum*
tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua, id
est, diliges dulciter sive affectuose, diliges prudenter, diliges fortiter.
Siquidem amor cordis simile quiddam habet carnalis amoris. Nam affe-
ctiones, propriæ cordis esse dicuntur. Amima verò aliquanto jam supe-
rius sonat, unde & meritò dicitur sedes sapientiæ, ut meritò videatur illi
attribuendum prudenter diligere Deum.

Sane ad affectuosum illum quem dicimus cordis amorem plurimum
valet Incarnationis Christi cogitatio, sed & totius dispensationis quam ges-
sit in carne, & maximè Passionis. Videns enim Deus homines omninò
carnales effectos, tantam eis dulcedinem exhibuit in carne, ut durissimi
cordis sit quisquis eum toto affectu non diligit. Volens siquidem nobilem
creaturam hominem recuperare, si, inquit, invitum coëgero, asinum habeo,
non hominem, quoniam quidem non libens veniet nec spontaneus, ut
possit dicere *e: Voluntarie sacrificabo tibi.* Nunquid asinis dabo regnum
meum? Nunquid de bobus cura est Deo? Ut ergo habeam voluntarium,
terrebo eum, si fortè convertatur & vivat. Et comminatus est acerbiora quæ
excogitari possunt, tenebras æternas, vermes immortales, ignem inextin-
guibilem. Cum autem nec sic homo revocaretur, ait: Non solum timidus,
sed etiam cupidus est, promittam ei quod potissimum desiderabile videat-
ur. Desiderant homines aurum & argentum & similia, & super hæc omnia
vitam desiderant. Manifestum est hoc & valde manifestum. Si inquit, tan-
topere desiderant miseram hanc laboriosam vitam & momentaneam,
quantum diligent vitam quietam, æternam, beatam? Promisit itaque vi-
tam æternam, promisit quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor
hominis ascendit.

Videns autem quod nihil proficeret, unum, inquit, restat adhuc. In-
est homini non solum timor & cupiditas, sed & amor, nec quicquam in
eo vehementius ad trahendum. Venit igitur in carne, & tam amabilem se
exhibuit, ut illam nobis impenderet charitatem, qua maiorem nemo
habet, ut animam suam daret pro nobis. Quisquis sane nec ob hoc qui-
dem converti voluerit, non merito audiet *f: Quid debui facere tibi, & non*
feci? Et verè in nullo sic commendat Deus charitatem suam, quomodo in
mysterio Incarnationis eius & Passionis: in nullo sic revelatur eius pietas,
in nullo sic apparet benignitas, quomodo in humanitate, Apostolo teste,
qui ait *g: Apparuit benignitas & humanitas Salvatoris nostri Dei.* Nam
potentia quidem occultata est, quoniam in infirmitate venit, Unde
Abacuch

Abacuch ^b: *Abscondita est, inquit, fortitudo eius, haud dubium quin in cruce cuius cornua in manibus eius. Sapientia quoque abscondita est & incarnata. Placuit enim ei per stultitiam verbi salvos facere credentes. Nonne quodammodo stultum se fecerat, qui tradidit in mortem animam suam, & tulit peccata multorum, & quæ non rapuit, tunc exolvebat? Nonne ebrius erat vino charitatis, & immemor sui contra Petri consilium dicentis i: Propitius esto tibi? Itaque abscondita est fortitudo, maximeque velata & incarnata sapientia: sed benignitas non potuit amplius declarari, nec abundantius exprimi, non evidentius commendari.*

Porro id quidem ad affectuosum cordis amorem diximus pertinere, Nam videre est homines sic affectos erga huiusmodi, ut vix sine lachrymis audiant vel recordentur. Hic ergo amor contra concupiscentiam carnis est. Quid enim dulce sit ei in carne, cui tanta dulcedo est in Christi passione? Verum hæc dulcedo falli potest, si desit prudentia, & jam difficile caveri poterit in melle venenum. Necesse est igitur adesse prudentiam, qua diligenter interiora myseria investigare possimus, ut parati simus omni poscenti reddere rationem. Hic amor prudens excludit curiositatem. Siquidem animus his intentus, temporalium non poterit esse curiosus, dicens cum Propheta ^k: *Quomodo dilexi legem tuam Domine, tota die meditatio mea est.*

Tertium est, ut fortiter quisque diligat, quatenus sicut falli non potest, ita nec cogi possit, paratus omnia pati propter iustitiam. Quis autem nesciat eum qui rex cæli sit, terrena regna & honores non ambire, sed magis abicere? Porro beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum ^l. Itaque de his tribus nunc Petrus interrogatur, quia prius inventus fuerat minus habens. Audiens enim primo de passione Domini ferre non potuit, tanquam dulciter diligens, sed absit, inquit, à te, utpote insipienter amans. Unde & audire meruit. *Vade retro satana, quoniam non sapis ea quæ Dei sunt* ^m. Simile aliquid in Apostolis erat, quibus dicebatur ⁿ. *Si diligeritis me, gauderetis utique quia vado ad Patrem.* Immò verò quia diligunt, dolent. Et diligunt & non diligunt: diligunt dulciter, sed non sapienter. Nocte verò ipsa qua tradendus erat Dominus, & dulciter & prudenter diligebat Petrus, cum diceret ^o: *Tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire:* sed non diligebat fortiter: quoniam qui cecidit, stabili non erat ille gradu. Nondum venerat virtus ex alto, qua accepta non negavit, sed libera voce usus, *Vos, inquit, iudicate utrum Deo magis obedire oporteat, an hominibus* ^p. An non congrue de dilectione requiritur, qui pascendo præponitur gregi? Ille enim præesse debet aliis, qui vino charitatis ebriatus æstuat immemor sui ut non quærat quæ sua sunt, sed magis quæ Iesu Christi. Et nota quia requisitus Petrus ^q an diligat plus his, tantum respondit se diligere, non audens

i Marc. 8. d

*Amor dulcis
sive affectuosus
excludit concupiscentiam
carnis.*

*Amor prudens
curiositatem.*

k Psal. 118. n

*Amor fortis
ambitionem.*

l Matt. 5. a

m Marc. 8. d

*n Ioan. 14. d

o Luc. 22. d

p Act. 5. c

q Ioan. 21. d

*Quis dignus
præesse.*

dens

deus affirmare quod prius se dixisse temerè confundebatur : & fortasse pro-
pterea contristatus est. *Dixerat enim prius : Etsi omnes scandalizati fuerint
in te, sed non ego.*

r Matt. 14. c

S E R M O XXX.

De verbis Apost. *Si quis edificaverit super fundam, hoc lignum, fœnum,
stipulam, &c. ipse salvus erit, sic tamen quasi per ignem.*

1. Cor. 3. c. *

* al. De li-
gno, fœno
& stipula.
Nusquam se-
curitas.

Tria hominũ
genera: fragi-
les, molles
leves.
a 1. Cor. 3. c

Comparantur
ligno, fœno,
stipula.

Quid illis ad
salutem fa-
cto opus.

Nusquam est securitas, Fratres, neque in cœlo, neque in paradiso, mul-
tò minus in mundo. *In cœlo enim cecidit Angelus sub præsentia di-
vinitatis: Adam in paradiso de loco voluptatis: Iudas in mundo de schola
Salvatoris. Hæc idcirco dixerim ne quis sibi de loco isto blandiatur, quia
dicitur, locus iste sanctus est: quia non locus homines, sed homines locum
sanctificant. Sunt enim etiam inter nos tria genera hominum, ipsaque satis
incongrua & ordini, & homini qui hanc viam ingressus est. Sunt enim qui
bene inceperunt, sed statim defecerunt. Et sunt qui nunquam inceperunt,
sed in sua mollitie permanerunt & permanent. Et sunt qui rapiuntur spi-
ritu levitatis, tardi ad audiendum, veloces ad loquendum, paratissimi
cursum enumerare quod faciunt, si quid faciunt tamen. Nunquid vel istos
repellet Deus? Non, si in fundamento permanerint, sed salvi erunt, sic ta-
men quasi per ignem. Per quem ignem? Dicit Apostolus: *Fundamen-
tum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Christus Iesus. Si
quis edificaverit super fundamentum hoc lignum, fœnum, stipulam, detrimen-
tum patietur: ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem.* Fundamentum
Christus est, lignum fragile est, fœnum molle, stipula levis. *Lignum* sunt,
qui fortiter inceperunt, sed fracti non renodantur. *Fœnum* sunt, qui fu-
gienda mollitie tepefacti, nec summitate digiti (ut dicitur) labores ar-
duos attingere volunt. *Stipula* sunt, qui levitatis motibus exsufflari, nun-
quam in eodem statu permanent.*

Et timendum quidem est de istis, sed non desperandum: quia si in
fundamento Christum habuerint, hoc est in hac via vitam finierint, salvi
erunt, sic tamen quasi per ignem. Ignis tria habet, fumum, lucem, ardorem.
Sumus excitat lachrymas, lux illuminat, ardor adurit. Ita & qui ejusmodi
est, *fumum*, hoc est amaritudinem in mente habere debet, quia tepidus
est, quia remissus est, quia levis, quia ordinem quantum in se est subruit &
perturbat. Sed & *lucem* in ore, ut qualis est in mente, talem se in confessione
& dicat & plangat, ut & linguam acuat conscientia, & conscientiam arguat
lingua. Necessè est quoque ut *ardorem* sentiat in corpore, id est, poeniten-
tiæ tribulationem, etsi non multimodam, aliquam tamen. Putas quia
sic compunctos corde, ore confessos, corpore fatigatos abiiciet, qui
omnes